

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی هرمزگان

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات

بهداشتی درمانی هرمزگان

اصول طراحی سوالات امتحانی

دانشکده پزشکی بندرعباس

امتحان چیست ؟

امتحان یکی از عناصر فرآیند آموزش و پرورش است که اطلاعات اساسی را برای تعیین سطح کارایی و بهبود شرایط آموزشی فراهم می‌سازد. اما برای این که اطلاعات کسب شده مفید و موثر واقع شوند، لازم است که این اطلاعات با محتوای هدف های آموزشی، برنامه، روش، وسایل و ویژگی های دانش آموزان رابطه مستقیمی داشته باشند. زیرا بدون توجه به این عوامل، محتوای امتحان را نمی‌توان به درستی تعیین و مشخص نمود. علاوه بر آن نمی‌توان از طریق این اطلاعات به هدف های آن جامعه عمل پوشاند.

هدف های امتحان

- ۱- امتحان به عنوان وسیله ای برای شناساندن هدف های تدریس به دانش آموزان
- ۲- امتحان به عنوان وسیله ای برای تصمیم گیری جهت شروع مراحل بعدی تدریس
- ۳- امتحان به عنوان وسیله ای برای یافتن نارسایی های آموزشی دانش آموزان و کشف نقاط ضعف آنان
- ۴- امتحان به عنوان وسیله ای برای رفع نارسایی های آموزشی دانش آموزان و کیفیت بخشیدن به یادگیری آنان
- ۵- امتحان به عنوان وسیله ای برای بهبود و اصلاح روش ها و رویکرد های تدریس

اصول طرح ریزی امتحان

متأسفانه گاهی معلمان بدون داشتن هیچ گونه طرح قبلی و برنامه ریزی اصولی پرسش های امتحانی خود را تنها چند لحظه مانده به شروع امتحان طرح و تهیه می کنند که متأسفانه اینگونه پرسش ها اغلب با هدف های تدریس و محتوای برنامه درسی همخوانی نداشته و در تعارض هستند .

انجام امتحان نیز مانند هر کار عملی دیگر مستلزم تهیه طرح و نقشه ای پیش بینی شده و مبتنی بر اصول معین است . برای این که امتحان به عنوان وسیله موثری جهت هدایت یادگیری دانش آموزان و بهبود کیفیت آموزشی مورد استفاده قرار گیرد ، لازم است که در طرح ریزی آن به اصول زیر توجه نمود :

الف – سوالات امتحان باید تحقق هدف های آموزشی و تدریس را در هر یک از مواد درسی ارزیابی نماید .

ب – سوالات امتحان باید با محتوای مواد آموزشی سازگار باشند و مطالب مهم هر درس را که یادگیری آن ها در رابطه با دستیابی به اهداف درسی از اهمیت قابل قبولی برخوردار است ، شامل شوند .

ج – سوالات امتحانی باید توانایی و مهارت های دانش آموزان را در سطوح مختلف یادگیری و هدف های آموزشی مورد سنجش قرار دهند .

د – سوالات امتحانی باید از میان تمامی سوال های ممکن در رابطه با هدف های رفتاری و محتوای هر درس چنان انتخاب شوند که نمونه جامع یاز آموخته های دانش آموزان را مورد سنجش و اندازه گیری قرار دهند .

ه – سوالات امتحانی از نظر محتوایی باید برای دستیابی به هدف هایی که امتحان به منظور دستیابی به آن ها انجام می پذیرد ، مناسب باشند .

و – نوع و چگونگی هر یک از سوالات امتحانی می بایست با نوع رفتار مورد سنجش تناسب داشته باشد .

ز – امتحان باید به صورتی طرح ریزی شود که نتایج آن تا جایی که ممکن است از خطای اندازه گیری به دور باشند .

طبقه بندی هدف های رفتاری

هدف های رفتاری همچون سایر اهداف آموزشی در چهار حوزه و قلمرو طبقه بندی می شوند . این چهار حوزه و قلمرو عبارتند از حیطه شناختی ، حیطه عاطفی ، حیطه روانی حرکتی و حیطه کوششی . اما از آنجایی که در این جلسه هدف آشنا کردن معلمان با طراحی و تهیه سوالات امتحان کتبی است لذا طبقه بندی اهداف رفتاری فقط در حیطه ی شناختی مورد بحث قرار می گیرد .

طبقه بندی هدف های رفتاری در حیطه ی شناختی

کاربرد طبقه بندی اهداف در حیطه ی شناختی در طراحی و تدوین سوال های امتحانات کتبی و شفاهی است . زیرا آموخته ها و یادگیری های ذهنی دانش آموزان را یا کتبی می توان سنجید و یا شفاهی . هدف ها در حیطه شناختی در شش طبقه قرار می گیرند که به اختصار به کاربرد هر کدام در طراحی و نوشتن سوال های امتحانی اشاره می شود .

۱ – طبقه دانش : از آن جایی که طبقه دانش شامل یادآوری و بازشناسی آموخته هایی نظیر لغات ، اصطلاحات ، نام ها رویداد ها ، تعاریف ، قواعد و . . . بدون تغییر دادن ماهیت آن ها می گردد بنابراین هرگاه سوال امتحانات کتبی و شفاهی طوری طرح شود که عیناً آن چه را به شاگردان یاد داده ایم یا در کتاب مطرح شده است بدون کم و کاست و تعبیر و تفسیر شخصی به عنوان پاسخ ارائه دهند این سوال در حد دانش است .

۲- طبقه فراگیری یا فهمیدن : از آن جایی که طبقه فراگیری شامل درک و دریافت مفهوم ظاهری یک مطلب و یادآوری و بازشناسی آن با عبارات و جملات شخصی می شود . بنابراین هرگاه سوال امتحانات کتبی و شفاهی طوری طرح شود که دانش آموزان پاسخ آن را عینی مانند معلم یا نوشته کتاب ارائه ندهند بلکه آنچه را دریافت کرده اند به عنوان جواب ارائه دهند این سوال در حد درک و فهم است .

۳ – طبقه کاربرد یا بکار بستن : از آن جایی که طبقه کاربرد یا بکار بستن توانایی استفاده از آموخته ها و یادگیری های پیشین را در موقعیت های نوین و حل مسایل جدید شامل می شود . بنابراین هرگاه سوال امتحانات کتبی و شفاهی طوری طرح شود که به خاطر جدید بودن پاسخگویی به آن فراتر از پاسخگوسس به سوالات معمول و کلاسی باشد و دانش آموزان در پاسخگویی به آن لازم است که آموخته های قبلی خود را به شکل نویی انتقال دهند این سوال در حد طبقه کاربرد است .

۴ - طبقه تجزیه و تحلیل : از آن جایی که طبقه تجزیه و تحلیل شامل توانایی جزء جزء کردن آموخته های کلی و کلاسی و شکستن و شکافتن اجزاء تا حد کشف و تفسیر کردن آن ها می شود . بنابراین هرگاه سوال امتحانات کتبی و شفاهی طوری طرح شود که دانش آموزان پاسخ آن را قسمت به قسمت و مورد به مورد با اقامه دلیل و به صورت مستند ارائه دهند این سوال در حد تجزیه و تحلیل است .

۵ - طبقه ترکیب : از آن جایی که طبقه ترکیب شامل توانایی پیوند دادن مفاهیم و مطالب جزئی و تهیه یک طرح و هیئت کلی جدید ، کامل و نو می شود . بنابراین هرگاه سوال امتحانات کتبی و شفاهی طوری طرح شود که فراگیران با شکل دادن به آموخته های خود پاسخ آن را در قالب یک کلیت جامع و جدید و کامل ارائه دهند این سوال در حد ترکیب است .

۶- طبقه ارزشیابی یا قضاوت : از آن جایی که طبقه ارزشیابی شامل توانایی داوری آگاهانه ، ارزیابی و نقد اندیشه ها ، افکار و تجارب می گردد . بنابراین هرگاه سوال امتحانات کتبی و شفاهی طوری طرح شود که دانش آموزان در پاسخگویی به آن نقطه نظرات خود را مستند و مستدل و عقل پسندانه ارائه داده و به نقد و داوری در مورد آن بنشینند این سوال در حد ارزشیابی است .

انواع سوال های امتحانی

۱- سوال های عینی

۲- سوال های نیمه عینی

۳- سوال های انشایی

خدا ما را نگاه می کند چون . . . . . ثبت می کند .

الف - ما را دوست دارد . ج - اعمال ما را

ب - کار بد نکنیم . د - سهل انگار نباشیم .

۳- متن اصلی سوال از هر نوع می خواهد باشد اما از نظر گزینه همه ی گزینه های انحرافی آن ها ، قطعاً غلط و نادرست هستند مگر گزینه کلید که پاسخ صحیح و درست پرسش است . مانند سوال زیر :

بالاترین و زیباترین حالت انسان چه زمانی است ؟

الف - از دنیا می رود . ج - با خدا راز و نیاز می کند .

ب- به فکر دیگران نباشد . د- به تمام ثروت های دنیا برسد .

۴- متن اصلی سوال از هر نوع می خواهد باشد اما از نظر گزینه ها همه ی گزینه های آن ها از درجات مختلف صحت و درستی برخوردارند و یکی از آن ها پاسخ کلید است که از همه درست تر و صحیح تر است . مانند سوال زیر :

هنگامی ظرف را خاک مال می کنیم که . . . . .

الف - با خون سگ نجس شود . ج - حیوان حرام گوشت

ب - سگ لیسیده باشد . د- موی سگ در آن باشد .

۵- پرسش های گزینه منفی . در این نوع پرسش چند گزینه ای متن سوال به صورت جمله ای ناقص است که شامل کلیه جواب های انحرافی مطرح شده می شود و گزینه باقی مانده گزینه کلید و پاسخ سوال به حساب می آید . در متن سوال زیر قسمتی برای تأکید خط کشیده شده است .

مانند سوال زیر :

تمام موارد زیر از ویژگی های مجموعه منظم می باشند به غیر از :

الف - جای معین و آرایش خاص داشتن هر جزء

ب- متناسب بودن ساختمان و سادگی اجزاء

ج- متناسب بودن خواص مواد اجزاء با وظایف

د- متناسب بودن ساختمان وجودی با مسئولیت

اصول تهیه سوال های چند گزینه ای

هر چند کسب مهارت در نوشتن سوال های چند گزینه ای مستلزم ممارست و تجربه کافی در این زمینه است اما رعایت دقیق نکات اساسی زیر کیفیت این گونه پرسش ها را کاملاً بهبود می بخشد :

۱- متن سوال و گزینه های آن باید با بیانی کاملاً ساده ، روشن و به دور از ابهام نوشته شوند .

سوال نامناسب : ارکان نماز قسمتی از نماز است که اگر نمازگزار آن را انجام ندهد نمازش باطل است کدامیک از موارد زیر ارکان نماز نمی باشد ؟

ج - سجده

الف - قیام

د- ذکر

ب- رکوع

سوال مناسب : کدام یک از موارد زیر جزء ارکان نماز می باشد ؟

الف - ذکر

ج - رکوع

ب - تشهد

د - ترتیب

۲- در هر سوال فقط یک مطلب یا موضوع گنجانیده شود و از گنجانیدن بیش از یک مطلب یا موضوع در هر پرسش خودداری شود .

سوال نامناسب : کدام یک از موارد زیر جزء ارکان و واجبات نماز هستند ؟

الف - نیت ، ذکر

ج - رکوع ، سجده

ب- تکبیره الاحرام ، قیام

د- موالات ، ترتیب

۳- هر سوال را کاملاً مستقل از سوال های دیگر بنویسید .

ارکان نماز عبارتند از . . . . .

الف - ذکر

ج- تشهد

ب - قرائت

د- سجده

سوال مناسب : مهم ترین عمل انسان برای دستیابی او به بهشت رضوان چیست ؟

الف - جهاد با مشرکان

ب - کمک به فقیران

ج - توبه از خطا

د - دوری از گناه

۸ - سعی کنید سوال ها را عیناً با کلمات و عبارات متن کتاب و به صورت کلیشه ای ننویسید . زیرا چنین کاری موجب عادت دادن دانش آموزان به حفظ طوطی وار مطالب می شود .

۹- هر یک از گزینه های سوال را طوری بنویسید که از نظر معنا و مفهوم و نکات دستوری کاملاً مکمل متن سوال باشد .

سوال نامناسب : روزی که نیکوکاران از بدکاران جدا می شوند ؟

الف - روز میزان

ب - روز فصل

ج - روز قصاص

د - روز عذاب

سوال مناسب : روزی که در آن نیکوکاران از بدکاران جدا می شوند .

الف - روز میزان نام دارد .

ب - روز فصل نام دارد .

ج - روز قصاص نام دارد .

د - روز عذاب نام دارد .

سوال های صحیح – غلط

پرسش های صحیح – غلط در واقع نوعی پرسش چند گزینه ای هستند با این تفاوت که فقط دو گزینه دارد . به همین جهت دانش آموز با اطمینان ۵۰ درصد و با استفاده از شانس خود برای یافتن جواب آن اقدام می کند . پرسش صحیح – غلط پرسشی است که متن آن جمله ایست که در همه ی موارد به طور قطع و یقین درست یا غلط می باشد و دانش آموز باید درست یا غلط بودن آن را با علامت زدن روی حرف ص و یا حرف غ مشخص نماید . سوال های صحیح – غلط را می توان به دو صورت تهیه نمود . در نوع اول متن سوال به صورت جمله ای است که با توجه به معنایش یا کاملاً درست و یا کاملاً غلط می باشد و باید جواب آن را فقط با علامت زدن مشخص کرد .

در نوع دوم متن سوال عین نوع اول است با این تفاوت که زیر یکی از کلمات یا عبارت های مهم آن که درست بودن یا غلط بودن سوال به آن بستگی دارد خط می کشند و در صورتی که پاسخ پرسش گزینه انحرافی بود امتحان دهنده لازم است علاوه بر علامت زدن کلمه یا عبارت صحیح را نیز در جایی که مشخص شده است بنویسد اما اگر پاسخ گزینه صحیح بود لزومی به نوشتن کلمه یا عبارت مشخص شده نمی باشد . به مثال زیر توجه کنید .

مثال : نام کتاب امام علی (ع) صحیفه سجادیه است . ص غ .....

چون جواب غ است بنابراین در قسمت نقطه چین باید نام کتاب نهج البلاغه را بنویسد .

اصول تهیه سوال های صحیح – غلط

از آن جایی که سوال های صحیح – غلط نوعی سوال چند گزینه ای (دو گزینه ای) هستند بنابراین برای کیفیت بخشیدن به طرح ریزی و نوشتن آن ها علاوه بر توجه به این نکته که متن آن ها بایستی طوری نوشته شود که در همه ی موارد قطعاً و یقیناً درست یا غلط باشد ، رعایت نکات مطرح شده در شماره های قبلی از اصول آزمون سازی و تهیه سوال های چند گزینه ای ضرورت دارد .

پرسش های صحیح - غلط برای یافتن مفاهیم غلطی که در بعضی زمینه ها در ذهن دانش آموزان ایجاد شده اند اندازه گیری توانایی های ذهنی در تعریف اصطلاحات و برخی اصول و قواعد و همچنین محاسبات ساده ریاضی بسیار مناسب هستند . سوال های صحیح - غلط به راحتی آموخته های دانش آموزان را تا سطح درک و فهم حیطة شناختی اندازه می گیرند .

اصول تهیه سوال های جور کردنی

برای کیفیت بخشیدن به طراحی سوال های جور کردنی و افزایش اعتبار آن ها رعایت اصول آزمون سازی در ساخت و تهیه آن ها الزامی است . دو دسته اصول باید رعایت شوند . اول از آن جایی که پرسش های جور کردنی یک نوع سوال چند گزینه ای هستند بنابراین توجه و رعایت نکات مطرح شده در شماره های قبلی از اصول تهیه سوال های چند گزینه ای ضروری است . دوم علاوه بر نکات فوق بایستی به موارد زیر نیز توجه داشت :

۱- سعی کنید هم پرسش ها و هم پاسخ ها به موضوع و مفهوم واحدی مربوط شوند و با یکدیگر تجانس و همگنی داشته باشند .

کارها	چه رشدی ایجاد شد .
نوجوانی قرآن می خواند	عاطفی
به دوستش محبت می کند	جسمی
مریم هر روز جورابش را می شوید .	عقلی

۲- تعداد پاسخ ها همواره باید بیش از سوال ها باشد .

۳- متن سوال ها و پاسخ ها باید حتی الامکان کوتاه ، مختصر ، خلاصه و به صورت یک یا چند کلمه ای باشد و از نوشتن متن سوال ها و پاسخ ها به صورت طولانی خودداری شود .

۴- سعی کنید که ترتیب جواب ها با ترتیب سوال ها یکسان نباشد . یعنی هم سوال و هم جواب آن هم ردیف نباشند .

سوال های نیمه عینی ، اصول تهیه و کاربرد آن ها

سوال های نیمه عینی پرسش هایی هستند که نمره گذاری آن ها مستقل از نظر و قضاوت شخصی است ولی در این نوع سوال ها امتحان دهنده بایستی پاسخ هر سوال را شخصاً بنویسد زیرا پاسخ ها توسط تهیه کننده سوالات تهیه نشده اند . پرسش های نیمه عینی به دو دسته کامل کردنی و کوتاه پاسخ تقسیم می شوند .

سوال های کامل کردنی

سوال کامل کردنی پرسشی است که متن آن به صورت جمله ای است که قسمتی از مطالب آن حذف و به صورت جای خالی مشخص شده است و از دانش آموز انتظار می رود که قسمت حذف شده را با یک کلمه یا یک عبارت کوتاه تکمیل نماید .

اصول تهیه سوال های کامل کردنی

۱- در پرسش های کامل کردنی سعی کنید که قسمت حذف شده از کلمات و عبارات مهم مطرح در جمله باشد و از حذف قسمت های غیر مهم و کم اهمیت خودداری شود .

سوال نامناسب : توشه ی سفر آخرت ایمان ، تقوی ، عمل صالح و . . . . .

سوال مناسب : توشه ی سفر آخرت ایمان ، تقوا، . . . . . می باشد .

۲- در هر سوال نباید بیش از یک قسمت حذف شده یا جای خالی گذاشته شود .

سوال نامناسب : نخستین بانویی که اسلام آورد . . . . . و نخستین بانویی که در راه اسلام شهید شده . . . . . نام داشت .

سوال مناسب : از طریق ایمان و تقوا.. و . . . . . می توان از هول و هراس قیامت در امان ماند .

۳- چون یادگیری در ابتدای یادآوری رخ می دهد بنابراین بهتر است که قسمت حذف شده در ابتدای سوال نباشد .

سوال نامناسب : ..... کسی که در راه خدا به فرمان رهبر دینی جان خود را از دست می دهد .

سوال مناسب : به کسی که در راه خدا به فرمان رهبر دینی جان خود را از دست دهد ..... می گویند .

۴- سعی کنید هر پرسش را طوری طرح کنید که قسمت حذف شده یا جای خالی فقط با یک کلمه یا یک عبارت خاص و معین کامل شود .

سوال های امتحانی کوتاه پاسخ

پرسش های کوتاه پاسخ پرسش هایی هستند که متن آن ها به صورت جمله ای است پرسشی و یا استفهامی که دانش آموز باید پاسخ آن را در یک کلمه ، یک عبارت و یا یک جمله کامل کوتاه بنویسد . در طرح سوال های کوتاه پاسخ باید به این نکته توجه داشت که تمام هر آنچه را که در پاسخ گویی به سوال از دانش آموز انتظار داریم ، بایستی به صورت صریح و روشن در متن سوال بگنجانیم .

سوال های کوتاه پاسخ اگر با توجه به اصول آزمون سازی طرح شوند تا طبقه درک و فهم حیطه شناختی را به راحتی اندازه می گیرند و نمونه ای از این سوال ها به شرح زیر می باشند :

مثال : نام دیگر روز قیامت چیست ؟

سوال های انشایی و اصول تهیه و کاربرد آن ها

سوال های انشایی یا تشریحی معمولاً به دو صورت تهیه و طرح ریزی می شوند . نوع اول سوال های انشایی بسته پاسخ یا کنترل شده پاسخ و یا همگرا و نوع دوم سوال های انشایی گسترده پاسخ یا باز پاسخ و یا واگرا .

الف – سوال های انشایی یا تشریحی کنترل شده پاسخ

در این دسته از سوال ها هر چند آزمون شونده بایستی پاسخ سوال را طبق آنچه خواسته شده است تمام و کمال و به طور کامل و دقیق بیان کند و یا بنویسد . اما آزادی عمل او در نحوه سازمان دادن به افکار و اندیشه ها و نوشتن مطالب و ارائه موضوع تا حدی محدود است زیرا بایستی پاسخ سوال را برحسب الگوی تعیین و مشخص شده از طرف تهیه کننده و طراح سوال تهیه نموده و بنویسد . بدین معنی که باید پاسخ خود را به موارد و مطالب مشخص و معینی محدود سازد و در نحوه تنظیم افکار و ارائه پاسخ از الگوی تعیین شده ای پیروی کند . به همین جهت یکی از محاسن عمده پرسش های انشایی همگرا یا بسته پاسخ مشخص نمودن تکلیف دانش آموز در تهیه پاسخ و حدود آنست . گاهی اوقات علاوه بر مشخص بودن تکلیف دانش آموز در تهیه پاسخ توجه به ملاک های ارزشیابی و نمره گذاری است و همین امر سهولت تصحیح و نمره گذاری را افزایش داده و سبب بالا رفتن دقت و اعتبار ارزشیابی می گردد .

ب – سوال های انشایی یا تشریحی بازپاسخ یا گسترده پاسخ و یا واگرا

سوال های انشایی باز پاسخ یا واگرا برای سنجش و اندازه گیری مهارت های عالی ذهن مانند قدرت ابداع و ابتکار و قضاوت ، داوری و ارزشیابی بسیار مفید و سودمند هستند . باید یادآور شد که امروزه علاوه بر تعیین زمان پاسخگویی به سوالات حدود پاسخ نیز از طرف امتحان کننده تعیین می گردد .

قواعد و اصول تهیه سوال های انشایی

۱- سعی کنید سوال ها را با عبارات و کلمات واضح ، روشن و قابل درک و فهم امتحان شوندگان بنویسید زیرا مساله ابهام در سوال های تشریحی و انشایی معمولاً بیشتر از انواع دیگر سوالات است . ضمناً در صورتی که این امر رعایت نشود ، دانش آموز به بیراهه کشیده شده و پاسخی غیر مورد انتظار امتحان کننده ارائه می دهد .

۲- سعی کنید طول پاسخ و زمان لازم برای پاسخ گویی به سوالات خود را مشخص نمایید .

۳- سعی کنید از سوال های انشایی برای اندازه گیری هدف های عالی تر آموزشی و برآیند های مهم تر و پیچیده تر یادگیری استفاده کنید و از به کار گیری سوال های انشایی برای سنجش و اندازه گیری سطوح پایین تر آموزشی و برآیند های سطحی تر یادگیری خودداری و اجتناب ورزید و در این زمینه بیشتر از سوال های عینی و نیمه عینی استفاده نمایید .

۴- سعی کنید از به کار بردن کلماتی همچون چه کسی ؟ چه وقت ؟ کجا ؟ کی ؟ و امثال این ها در سوال های امتحانی خود خودداری و اجتناب ورزید زیرا این کلمات تنها معلومات و دانش حافظه ای دانش آموزان را می سنجد و اندازه می گیرند . از این رو بهتر است به جای این کلمات از کلماتی نظیر چرا ؟ به چه علت ؟ چه دلایلی ؟ از چه طریق ؟ و امثال این ها ، استفاده کنید .

۵- سعی کنید تا حد امکان از سوال های مطرح شده در کتاب درسی استفاده نکنید و کوشش کنید که سوال های تازه ، جدید ، نو و بدیعی را طراحی کرده و مورد استفاده قرار دهید .

۶- چون سوالات انشایی برای سنجش و اندازه گیری قدرت بسط افکار ، ترکیب و سازمان بندی اندیشه ها ، ابتکار خلاقیت و آفرینندگی ، قضاوت و داوری مورد استفاده قرار می گیرند بنابراین سعی کنید سوال های امتحانی خود را با افعال رفتاری : خلاصه کنید - تلفیق کنید - توصیه کنید - پیشنهاد دهید - ارزیابی کنید - نقد کنید - اظهار نظر کنید و امثال این ها ، بنویسید .

۷- سعی کنید در طرح سوال هایی که هدفشان در رابطه با مطالب و عقاید بحث انگیز است ، سوال را طوری طراحی و تدوین نمایید که دانش آموز صرفاً عقاید شخصی خود را شرح ندهد بلکه شواهد لازم و ضروری را نیز برای مستند و مستدل کردن عقیده انتخابی خود توضیح داده و بیان نماید .

۸- سعی کنید از دادن حق انتخاب به امتحان شونده‌گان در انتخاب چند سوال از میان کل سوال‌ها خودداری و اجتناب کنید زیرا این امر نه فقط دقت شما را در مورد طرح سوال‌های امتحانی زیر سوال می‌برد بلکه نمونه‌گیری برآیندهای یادگیری را از آنچه که هست (کل سوالات) محدودتر می‌سازد.

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی _ سلمانپور